

Foto: Profimedia

Život v éře samotářů

Rodinný život začíná být Čechům cizí. Podle posledního průzkumu narůstá počet těch, kteří žijí o samotě. Singles. Jednočlenných domácností je u nás už téměř třetina. Jsme pohodlní sobci, nebo jde o společenský trend?

Byt zařízený podle vlastních představ, klid, čas na sebe. Tak popisuje hlavní výhody života o samotě třiatřicetiletá Žaneta z Prahy. V minulosti měla dlouhodobý vztah, s přítelem zkoušeli žít dohromady, ale neklapalo to. „Nakonec jsme se hádali i kvůli úplným blbostem. Třeba ve chvíli, kdy musel jeden z nás čekat, než se druhý osprchuje,“ světuje se žena pracující jako překladatelka a tlumočnice. Domácí bojůvky nakonec vztah ukončily. „Teď žiju sama. Nikoho nemám a jsem spokojená. Spousta věcí je najednou jednodušší. Nestává se, že přijdu domů a mezi dveřmi zakopnu a tašku, kterou tam někdo odhodil,“ říká. Single život Žanetě vyhovuje a nemá v plánu ho měnit. „Další vztah nebo rodina? Tak na to teď rozhodně nemyslím,“ dodává.

Není sama. Podle nového průzkumu Eurostatu je v Česku už 30,4 procenta jednočlenných domácností. Za posledních deset let narostl jejich počet o pět procent. Celkově jde o tři čtvrtě milionu dospělých Čechů, již žijí o samotě. Pokud se započítají i singles s nedospělými dětmi, je jich více než milion (viz *Kolik lidí v Česku žije osaměle*).

Může za to výchova

Část z nich tvoří senioři, vdovci či vdovy, zároveň se však zvyšuje počet mladých samotářů. Především dvacátníků a třicátníků, kteří typické projevy dospělosti,

tedy uzavírání sňatku či zakládání rodiny, odsouvají na pozdější věk. Nejraději se starají především sami o sebe.

Sociologové mluví o pozdní mladosti, mladé dospělosti nebo postadolescenci. „Nejsme výjimeční, je to trend podobný západním zemím, jež mají stejný demografický vývoj a díky globalizaci i podobné hodnotové nastavení,“ vysvětluje Radka Dudová ze Sociologického ústavu Akademie věd ČR. Jako jeden z důvodů popsaného jevu uvádí například neustálé prodloužování časového úseku, kdy mladí lidé žijí sami v období po odchodu od rodičů a před založením rodiny. „Má to souvislost s rostoucí délkou vzdělání, obtížností ekonomického zajištění včetně bydlení nebo s odkládáním rodičovství na pozdější věk,“ doplňuje socioložka.

Podle pražské psycholožky Martiny Viewegové z Psychoterapie Anděl může za trend mladých samotářů z velké části i výchova. „Ve společnosti, kde se rozvádí polovina manželství a dětem se často zamlčuje, že se něco takového chystá, nebo rodiče dokonce děti štvou proti sobě navzájem, nemůžeme čekat, že mladí lidé budou mít důvěru v bezpečí vztahu,“ míní. Vytvoření důvěry je podle ní běh na dlouhou trať, člověk se v životě musí nejdříve naučit, co vlastně od vztahu očekává, ujasnit si hodnoty a hlavně i ve svém okolí vidět, že partnerství má hodnotu samo o sobě. Je to

něco, na čem je třeba aktivně pracovat. Mnoho lidí si to ale nechce připustit.

Vedle singles dále vzniká další velká skupina lidí, takzvaných mamánků, kteří nejsou ochotni opustit rodinné hnízdo ani po třicítce a navíc svým rodičům na jeho provoz nepřispívají (viz *Diagnóza singles*).

Přátelé po česku

Zatímco na Západě popisují sociologové počátky fenoménu singles v šedesátých a sedmdesátých letech minulého století, u nás se začal projevovat později – až v letech devadesátých. Například ještě v těch třicátých bylo v celém Česku pouze osm procent takových domácností. „Nárůst počtu singles souvisí jak s rozvojem bytové výstavby, tak změnou životního stylu,“ říká Petra Báčová z Českého statistického úřadu. Jinými slovy: lidé se později žení a vdávají, na druhé straně se ale také častěji rozvádějí.

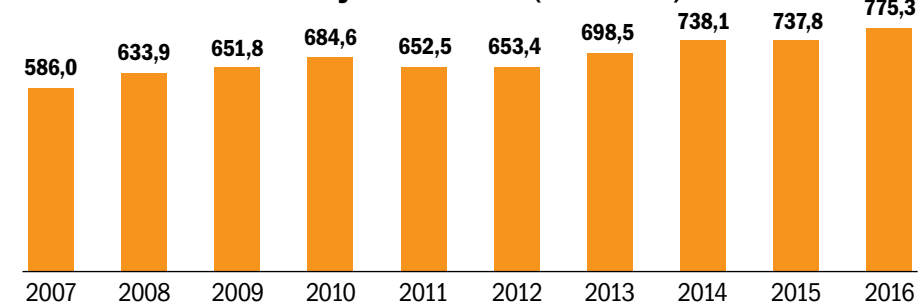
Podle studie Českého statistického úřadu vycházející z posledního sčítání lidu v roce 2011, se singles většinou koncentrují ve velkých městech a jejich okolí. A také disponují vyšším vzděláním. U osamělých žen ve věku 20 až 39 let bylo o polovinu více vysokoškoláček, než byl průměr v jejich věkové skupině.

Pád komunismu a uvolnění společenských poměrů zkrátka přinesly nové možnosti a trendy. Včetně sílícího individualismu. „V té době došlo k výrazné proměně demografického chování. Odsouvání rodičovství, odsouvání či odmítání manželství,“ vysvětluje socioložka Dudová. Podle psychologa Petera Kollára z Manželské a rodinné poradny Brno navíc mají lidé větší možnosti příjmů než dříve, takže je do společného ▶

Jak jsou na tom v cizině

V počtu singles domácností kopíruje Česko evropský trend. V Evropské unii tvoří 33 procent celkového počtu, tedy více než 58,3 milionu Evropanů. Nejčastější je tento způsob života ve Švédsku, kde samotáři tvoří 52 procent populace. Nejnižší podíl je na Maltě (20,2 procenta). Ale i zde singles za posledních deset let přibývalo, a to o 7,1 procenta. U sousedních Slováků je to 22 procent celkového počtu.

Kolik lidí v Česku žije osaměle (v tisících)

Zdroj: Eurostat

PŘÁTELÉ. Život ve stylu singles praktikovali i hlavní hrdinové známého televizního seriálu, který se vysílal od poloviny 90. let. V té době se začalo „samotářství“ výrazně rozšiřovat i v Česku.

► **SÓLO ŽIVOT** si mnozí lidé vybírají dobrovolně, jiné k němu donutily okolnosti. Třeba traumatizující zážitky z dětství, nepovedený vztah nebo neprůbojná povaha.

soužití s jinými osobami nenutí ani ekonomická situace.

Úsměvně i hořkosladké scénky z oblíbených seriálů *Sex ve městě*, *Přátelé* nebo *Ally McBealová*, v nichž jsou protagonisté typičtí právě samotářským způsobem života, jsou tedy Čechům stále bližší. Partnerskému životu podle odborníků příliš nenahrává ani narůstající pracovní vytížení, společenský tlak na výkon nebo neustále se rozšiřující možnosti seberealizace. „Dnes je problém se vůbec někde s někým seznámit. Velkou roli hrají komunikační bariéry, u velkých měst jejich anonymita a samozřejmě také neochota

vědomě na partnerském vztahu pracovat,“ vypočítává Jana Kupková ze seznamovací a rozvojové agentury Náhoda.

Kutil už nestačí

Češi podle Kupkové obecně po partnerovi či partnerce touží, zároveň se však někteří odmítají vzdát svého pohodlí – především ti, kteří žili o samotě delší dobu. „Je pro ně těžké vzdát se svých osobních rituálů a také volnosti, již si mnozí z nich úzkostlivě střeží. To je také důvod, proč spolu dnes dva lidé chodí, třeba i delší dobu, ale bydlí zvlášť, každý ve svém bytě,“ říká Kupková.

Zmiňuje, že fenoménu singles svým způsobem nahrává také emancipace. Přibývá úspěšných žen a s tím narůstají i jejich nároky, které musí protějšek splňovat. Přinést domů průměrnou výplatu a opravit kapající kohoutek v koupelně už většinou nestačí. „Ženy jsou dnes úspěšné, samostatné a mají mnohem vyšší nároky na sebe i své okolí. Jsou však také nedůvěřivé a mnohdy mají bohužel špatné zkušenosti z předchozích vztahů,“ připomíná Kupková.

Tezi, že současný „sňatkový trh“ je vůči mužům s nižší kvalifikací či horším postavením na pracovním trhu neúprosný, potvrzuje i socioložka Dudová. „Ženy s vyšším vzděláním na vyšších socioekonomických příčkách také očekávají od muže větší angažovanost v rodině a rovné rozdělení rolí, což u potenciálních partnerů nenacházejí,“ doplňuje.

Sázka na jistotu

„Být single je bezpečnější. Svou kariéru máte ve svých rukách a můžete ji ovlivnit určitě více než srdce druhého člověka,“ myslí si psycholožka Martina Viewegová. Někteří lidé podle ní bývají citově nevyzrálí, někdo má vysoké a nereálné nároky na partnera, jiný si nese z dětství taková traumata, že je pro něho velmi náročné vztah vůbec navázat, natož ho udržovat.

Velkou skupinu singles podle Viewegové navíc tvoří starší, citově zranění lidé, kteří mají rádi svou jistotu a nechtějí se vystavovat riziku dalšího zklamání a ohrožení v podobě ztráty domova. Odborníci o nich dokonce mluví jako o lidech se „zlomeným srdcem“ – ti odmítají

► **RODINA** je podle průzkumů snem většiny Čechů. Zároveň se ale bojíme jejího rozpadu, a tak s jejím založením často dlouho váháme.

Foto: iStockphoto.com

jít do jakéhokoli dalšího vztahu. K jejich postoji navíc přispívá i větší tolerance okolí, které už jim automaticky nedává nálepku starých panen a mládenců.

Posvátná rodina

Na jedné straně jsme sice samotáři, zároveň ale mimořádně fandíme rodině. Vyplývá to mimo jiné z loňského průzkumu NN Životní pojišťovny realizovaného v rámci projektu Cena života. Rodinu v něm označilo 27 procent Čechů jako nejdůležitější hodnotu. Zdraví zvolilo jako klíčové 21 procent a domov 17 procent dotázaných.

Paradox? Proč je pro nás rodina posvátná a zároveň raději žijeme sami? Podle socioložky Dudové se popsané scénáře nemusejí vylučovat. „Naopak. Čím je pro člověka rodina důležitější, tím větší nároky má na partnera, s nímž by měl prožít celý život. Ale tím hůře se mu také ideální partner hledá, a pokud nechce riskovat rozpad rodiny, raději žádou nezakládá,“ říká.

Osamocené žijících lidí bude podle sociologů přibývat. Představa, že se nadšeně vrátíme k tradičnímu modelu rodinného života, je prý v současnosti lichá. Ale spoň za předpokladu, že nenastane razantní společenská změna, při níž by rodina znovu získala na důležitosti: třeba globální katastrofa či zásadní zhoršení životních podmínek. Zkrátka situace, kvůli které by na sobě byli lidé opět mnohem závislejší. „Otázka ale je, nakolik by byla taková rodina založená na pokrevních vztazích a nakolik by šlo o ‚dobrovolné rodiny‘ založené na něčem jiném,“ přemýšlí Dudová. **Pavel Cechl, Lukáš Seidl**

INZERCE

Vaše příběhy, Vaše životy... Zajímáte nás!

naše **ZPRÁVY**

První večerní
televizní zprávy v Česku

Petr
Převrátil

Alexandra
Mynářová

Mirek
Vaňura

Kristýna
Fantová

Petra
Květová Pšeničná

René
Hnilička

Každý den v 18.30
na TV Barrandov

